

نمایشگاه بین‌المللی مسکو؛ کتاب ایرانی پر پرواز می‌خواهد به سراسر گیتی

پرونده سی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب مسکو و نخستین نمایشگاه کتاب کودک در پایتخت روسیه در حالی شامگاه شنبه ۱۱ شهریورماه ۱۴۰۲ بسته شد که نام پرافتخار ایران و ایرانی در رویدادهای این نمایشگاه به خاطر سپرده شد.

به گزارش آران نیوز به نقل از ایرنا جمهوری اسلامی ایران در این نمایشگاه بین‌المللی که با حضور ۳۰۰ ناشر و موسسه برگزار شد، سه غرفه داشت. غرفه اصلی که قرآن کریم، کتاب آسمانی مسلمانان زینت بخش آن بود و محوریت ارائه و معرفی کتاب ایرانی به مخاطبان روس را داشت. موسسه خانه کتاب و ادبیات ایران با یاری رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران در روسیه با ارائه بیش از ۷۰۰ اثر به نمایندگی از ناشران کشورمان در این غرفه حضور داشت. علاوه بر آن، دو غرفه دیگر از دانشگاه المصطفی و انتشارات صدرا مرکز مطالعات اسلامی ابن سینا نیز پیونددهنده مخاطبان نمایشگاه با کتاب و اهل قلم ایران بودند. از سالن اصلی نمایشگاه در مرکز نمایشگاه‌های بین‌المللی مسکو در مسکوسیتی که وارد می‌شدید، تصویر بانوی تصویرگر ایرانی خانم منصوره سادات محمدی را می‌دیدید که با پوشش و حجاب اسلامی، در ورودی سالن توجه‌ها را به خود جلب می‌کرد. گذشته از این، نشست‌های جانبی این نمایشگاه بین‌المللی نیز با نام ایران پیوند خورد و نشست‌هایی با حضور اهالی فرهنگ و کتاب ایران برگزار شد. همانگونه که مسعود احمدوند رایزن فرهنگی ایران بیش از برپایی این نمایشگاه وعده داده بود، نمایش قرآن‌های نفیس چاپ ایران منقش به تذهیب، حضور هنرمند خوشنویس قرآنی محمدعلی قربانی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی در این زمینه از جمله فعالیت‌های غرفه ایران در این دوره از نمایشگاه کتاب مسکو بود.

یار مهربانی که پیونددهنده ملت‌ها شد پای صحبت دست اندرکاران ایرانی نمایشگاه که نشستیم، سخن از یار مهربانی است که پیوند دهنده ملت‌ها شده است و همگام با توسعه مناسبات تهران & مسکو، این بار، کتاب به موضوعی برای مبادلات فرهنگی دو ملت تبدیل شده است. به دنبال گام‌های دو کشور در راستای توسعه مناسبات راهبردی در حوزه‌های مختلف، حالا ایرانی‌ها و روس‌ها در عرصه کتاب، راهکارهای توسعه مناسبات را می‌جویند. معاون سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو در سخنانی در یک نشست جنبی این نمایشگاه که به معرفی ۱۲ عنوان کتاب نویسندگان ایرانی به زبان روسی اختصاص داشت، کتاب را از ابزارهای مهم تبادلات فرهنگی عنوان کرد.

حسین ملکی یادآور شد: ملت‌های ایران و روسیه به وسیله کتاب می‌توانند از تاریخ و فرهنگ گذشته یکدیگر مطلع شوند و هرچه این آشنایی بیشتر شود، زمینه ساز گسترش روابط سیاسی و تحکیم پیوندهای دوستی دو ملت خواهد شد.

عزم ایران برای تقویت حضور در بازار کتاب روسیه عدد و رقم جالبی را معاون خانه کتاب و ادبیات ایران در حاشیه این نمایشگاه به خبرنگار ایرنا گفت. آنجا که محمد خلیج گفت که طی سال ۱۴۰۱، حدود ۱۰۳ یا ۱۰۴ هزار عنوان کتاب در ایران به چاپ رسیده است و بنا بر گفته مسئولان روس در دیدارهای مسئولان ایرانی در حاشیه برپایی این نمایشگاه، طی سال میلادی ۲۰۲۲ در این کشور ۱۱۰ هزار عنوان کتاب چاپ شده است. خلیج در ادامه با اشاره به برپایی نخستین نمایشگاه بین‌المللی کتاب کودک مسکو همزمان با سی و ششمین دوره نمایشگاه کتاب در پایتخت روسیه، گفت: امسال زمینه حضور ناشران تخصصی این حوزه را برای نخستین بار در این نمایشگاه فراهم کردیم. وی افزود: در این راستا، ۱۲ عنوان کتاب حوزه کودک نیز با هدف عرضه در این نمایشگاه به زبان روسی چاپ شد.

معاون خانه کتاب و ادبیات ایران از شناسایی فرصت‌های حضور در بازار کتاب کودک روسیه و نیز تصویرگری و ترجمه مناسب آثار به عنوان دیگر نکات حائز اهمیت در حضور سال جاری در این نمایشگاه یاد کرد.

فزونی کتاب‌های کودک ترجمه شده از روسی معاون شعر و ادبیات داستانی خانه کتاب و ادبیات ایران نیز در حاشیه برپایی این نمایشگاه به

خبرنگار ایرنا گفت: در سال ۱۴۰۱ حدود ۱۶ هزار و ۶۹۸ عنوان کتاب کودک برای نخستین بار در ایران منتشر شد و طی این سال، شمارگان کتاب کودک در کشورمان افزون بر ۲۶ میلیون و ۶۰۰ هزار نسخه بود.

حامد محقق افزود: تاکنون بیش از ۵۷۰ کتاب از نویسندگان روس برای کودکان ایرانی ترجمه شده است، در حالی که تنها ۱۲۲ عنوان کتاب کودک فارسی به روسی ترجمه شده است. وی بر این باور است که با توجه به بازار بزرگ روسیه و تعداد بالای تولید کتاب های کودک در ایران، تبادل و ترجمه کتاب های دو کشور ضروری است، آن هم در شرایطی که تهران و مسکو عزم نهادینه کردن روند توسعه مناسبات خود را دارند.

کتاب مواضع مسیح در کانون توجه مخاطبان روس از غرفه اصلی جمهوری اسلامی ایران که خارج می شدیم در طبقه دوم نمایشگاه، غرفه دانشگاه المصطفی و انتشارات صدرا جلب توجه می کرد.

پای صحبت مصطفی نوبخت مدیر مرکز نشر المصطفی که نشستیم، باخبر شدیم که این دانشگاه فعال در حوزه تقریب و ترویج فرهنگ اسلامی با ۲۵۰ عنوان کتاب به زبان های عربی، انگلیسی، روسی و آذری در نمایشگاه بین المللی کتاب مسکو حضور یافته است.

به گفته وی، در میان این کتاب ها، ۱۶ کتاب که توسط دفتر مسکو دانشگاه المصطفی به زبان روسی منتشر شده اند، نیز در معرض دید مخاطبان قرار گرفته است.

مدیر مرکز نشر المصطفی همچنین گفت: محور کتاب های ارائه شده در این نمایشگاه در زمینه تقریب مذاهب و ادیان الهی و با نگاه مخاطب بین المللی است.

وی همچنین از اقبال زیاد مخاطبان روس به کتاب "مواضع مسیح" که ترجمه نقل قول هایی از حضرت مسیح (ع) در کلام بزرگان دین اسلام است، سخن گفت و اظهار داشت: اقبال مخاطبان روس به این کتاب، گویای اهمیت کار در حوزه تقریب بین ادیان الهی است.

نوبخت خاطرنشان کرد: مخاطبان روس همچنین در بازدید از غرفه دانشگاه المصطفی در نمایشگاه کتاب مسکو، خواهان ارائه کتاب هایی به زبان روسی درباره فلسفه اسلامی بودند و علاوه بر آن، برآیند حضور در این نمایشگاه آن بود که باید کار بیشتری در زمینه پاسخ به نیازهای جامعه فرهیخته روس از طریق انتشار کتاب به این زبان انجام شود.

برای حضور کتاب ایرانی، گستره نگاه نویسندگان باید تغییر کند انتشارات صدرا وابسته به بنیاد مطالعات اسلامی ابن سینا برای چهاردهمین بار در سی و ششمین نمایشگاه بین المللی کتاب مسکو حضور یافته بود.

سید ناصر طبایی مدیر این انتشارات گفت: بیش از ۳۰۰ کتاب این انتشارات را در این نمایشگاه در معرض دید مخاطبان قرار دادیم که در این میان، بیش از ۲۲۰ اثر قابل فروش و عرضه بود.

در میان کتاب های این غرفه، چاپ نفیس ترجمه قرآن که با متن اصلی قرآن به زبان عربی و ترجمه روسی آن با جلد چرم برای مخاطبان و بینندگان در معرض دید قرار گرفته بود، جلب توجه می کرد. علاوه بر آن، کتاب ترجمه و تفسیر منطق الطیر عطار که به تازگی توسط انتشارات صدرا با همکاری انستیتو فلسفه آکادمی علوم روسیه منتشر شده بود، در میان کتاب های این غرفه جلب توجه می کرد.

نیاز به نهضت فرهنگی کتاب برای همه جهانیان خبرنگار ایرنا از این فعال فرهنگی حوزه کتاب ایران و روسیه سوال کرد که چرا سهم آثار ترجمه شده از زبان فارسی به روسی، کمتر از کتاب هایی است که از روسی به فارسی منتشر شده اند.

طبایی ریشه این موضوع را در این می داند که اغلب نویسندگان در ایران، دیدگاه درون کشور و بعضا برخی هم نگاه منطقه ای دارند.

وی معتقد است که نگارش برخی کتاب ها به گونه ای است که توسط افراد بومی و محلی به خوبی درک می شود و شاید در یک استان و منطقه دیگر، این فهم و ادراک به شکل کامل صورت نگیرد؛ حال آن که اگر این کتاب به زبان خارجی ترجمه شود، بسیاری از خصوصیات خود را از دست می دهد، از این رو، یک بخش کار در مسیر افزایش آثار ترجمه شده از زبان فارسی، به نوع آثار تولیدشده برمی گردد.

مدیر انتشارات صدرا گفت: ترجمه آثار و کتاب های زبان فارسی که قابل ترجمه گویا به زبان روسی باشد در دستور کار این انتشارات قرار دارد.

این فعال حوزه فرهنگی همچنین تأکید کرد: نیاز به نهضت فرهنگی در این عرصه احساس می شود؛ نه فقط برای روسیه، بلکه برای کل دنیا باید این کار را انجام دهیم.

وی خاطرنشان کرد: نویسندگان ایرانی این بلوغ فکری را دارند اما باید به یک راهکار برسیم که کتاب‌ها قابل ترجمه باشد به زبان‌های مختلف دنیا.

کتاب کودک ایرانی به دنبال حضور در بازار نشر روسیه
قائم مقام انتشارات نخل سبز نیز در نشست معرفی آثار تازه نشر یافته این انتشارات به زبان روسی
برای کودکان و نوجوانان گفت که این ناشر امسال برای دومین بار در نمایشگاه مسکو حضور یافته
است.

علی مهدوی افزود: در نمایشگاه پارسال، به شناسایی نیازها و تعریف راهبردهای حضور در بازار نشر
روسیه پرداختیم که نتیجه آن، تمرکز برای تولید آثار کودک و نوجوان به زبان روسی به ویژه با هدف
فرزندان و کودکان جامعه مسلمان روسیه بود.

قائم مقام انتشارات نخل سبز افزود: ۱۲ کتاب ترجمه شده به زبان روسی شامل کتاب‌های کودک:
دیدار یار مهربان، بطور اتفاقی، خاطرات یک دست، خاطرات شیطان، مسواک میثم، داستان‌های
ادواردو، آرزوی نبات کوچولو، تخم مرغ طلایی، خدایا مرا خروس کن، د مثل دوستی و همچنین
کتاب‌های شهید چمران به روایت همسر و شهید مدق به روایت همسر در بخش بزرگسال رونمایی
شدند.

وی گفت: مخاطب نیمی از کتاب‌های کودک، خانواده‌های مسلمان و شیعی هستند و نیم دیگر
این آثار بن مایه دینی دارند که مخاطب آن می‌تواند جامعه دینی این کشور باشد. در برخی دیگر
از آثار حوزه کودک نیز به مسائلی همچون دوست‌یابی، ادب اجتماعی، بهداشت و... پرداخته شده
است که مفاهیمی مرتبط با همه ادیان است.

مهدوی گفت: در طول مدت برپایی نمایشگاه، بازخوردهای خوبی از مخاطبان روس دریافت کرده
ایم.

همکاری فرهنگی، فراتر از ترجمه کتاب
در جریان برگزاری این نمایشگاه، خلج عضو هیات مدیره و معاون خانه کتاب و ادبیات ایران از
مذاکرات با برخی ناشران روس سخن گفت و در این باره توضیح داد: با توجه به هزینه زیاد چاپ
کتاب در روسیه، مقرر شد که به صورت آزمایشی کتاب‌های برخی ناشران روس در ایران چاپ و به
روسیه ارسال شود و در صورت علاقه مندی طرفین، این همکاری به شکل مستمر ادامه یابد.
همزمان با برگزاری این نمایشگاه، کارگاه خوشنویسی ایرانی توسط محمدعلی قربانی در کتابخانه
دولتی لنین و مرکز فرهنگ انستیتو شرق شناسی روسیه و کارگاه آموزشی تصویرگری توسط منصوره
سادات محمدی در کتابخانه ادبیات خارجی و کتابخانه کودک مسکو برپا شد.

این نمایشگاه که چهارشنبه هشتم شهریورماه ۱۴۰۲ با حضور نمایندگان از کشورهای روسیه،
جمهوری اسلامی ایران، بلاروس، آلمان، قزاقستان و چین آغاز به کار کرده بود، شامگاه شنبه یازدهم
شهریورماه به کار خود پایان داد.

بدین ترتیب پرونده سی و ششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب مسکو و نخستین نمایشگاه کتاب
کودک در پایتخت روسیه با حضور فعال ایران بسته شد تا طرفین در ادامه مسیر همکاری‌ها در
حوزه فرهنگی، به کتاب به عنوان پیونددهنده دو ملت بیش از پیش تکیه کنند.